

Wyrok z dnia 14 września 1995 r.
II URN 31/95

Pominięcie przez sąd orzekający, dowodu z opinii biegłego sądowego, lekarza specjalisty chirurga ortopedy, w sprawie o rentę inwalidzką osoby, u której rozpoznano pourazowe zmiany narządu ruchu, stanowi rażące naruszenie art. 3 § 2 oraz art. 233 § 1 k.p.c. także wówczas, gdy w sprawie uzyskano opinie biegłych lekarzy innych specjalności.

Przewodniczący: SSN Teresa Romer, Sędziowie SN: Kazimierz Jaśkowski, Jerzy Kuźniar (sprawozdawca),

Sąd Najwyższy, po rozpoznaniu w dniu 14 września 1995 r., sprawy z wniosku Jana O. przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych-Oddział w S. o rentę inwalidzką, na skutek rewizji nadzwyczajnej Rzecznika Praw Obywatelskich [...] od wyroku Sądu Wojewódzkiego-Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Koszalinie z dnia 11 października 1994 r. [...]

u c h y l i ł zaskarżony wyrok i sprawę przekazał Sądowi Wojewódzkiemu-Sądowi Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Koszalinie do ponownego rozpoznania

U z a s a d n i e n i e

Decyzją z dnia 27 grudnia 1992 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych-Oddział w S. przyznał wnioskodawcy Janowi O. rentę inwalidzką według trzeciej grupy inwalidów w związku z wypadkiem w drodze z pracy do domu, jakiemu uległ on w dniu 3 stycznia 1992 r. Decyzję oparto na orzeczeniu Obwodowej Komisji Lekarskiej do Spraw Inwalidztwa i Zatrudnienia w L. z dnia 7 grudnia 1992 r., w którym rozpoznano powypadkowe zwichnięcie stawu biodrowego lewego, chorobę zwyrodnieniową stawu biodrowego z ostrym zespołem bólowym oraz prawie całkowicie zniesione odwodzenie i ruchy obrotowe w tym stawie.

W trakcie pobierania świadczenia - w czerwcu 1993 r. - wnioskodawca wystąpił z wnioskiem o jego podwyższenie wobec pogorszenia stanu zdrowia, a to konieczności leczenia operacyjnego i założenia endoprotezy. W toku postępowania przed organem rentowym powyższe żądanie zostało początkowo potwierdzone orzeczeniem Obwodowej KIZ w L. z dnia 28 lipca 1993 r., które zaliczyło wnioskodawcę do drugiej grupy inwalidów w związku z wypadkiem, jednakże Wojewódzka KIZ w S. badająca wnioskodawcę wobec sprzeciwu Inspektora Orzecznictwa Inwalidzkiego, w orzeczeniu z dnia 9 sierpnia 1993 r. zaliczyła go nadal do trzeciej grupy inwalidów, zaś na tej podstawie organ rentowy decyzją z dnia 30 sierpnia 1993 r. odmówił podwyższenia świadczenia.

Sąd Wojewódzki-Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Koszalinie rozpoznający odwołanie wnioskodawcy od tej decyzji uzupełnił postępowanie dowodowe dopuszczając dowody z opinii biegłych początkowo chirurga, następnie również internisty, chirurga ortopedy i neurologa, i wyrokiem z dnia 11 października 1994 r. [...]

odwołanie oddalił.

Powyższy wyrok zaskarżył rewizją nadzwyczajną Rzecznik Praw Obywatelskich i zarzucając rażące naruszenie art. art. 3 § 2, 233 § 1, 285 § 1 i 286 k.p.c. w zw. z art. 18, 25 i 41 ust. 3 ustawy z dnia 12 czerwca 1975 r. o świadczeniach z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych (Dz. U. z 1983 r., Nr 30, poz. 144 ze zm.), oraz art. 24 ust. 2 ustawy z dnia 14 grudnia 1982 r. o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin (Dz.U. Nr 40, poz. 267 ze zm.) i naruszenie interesu Rzeczypospolitej Polskiej, żądał uchylenia zaskarżonego wyroku i przekazania sprawy Sądowi Wojewódzkiemu-Sądowi Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Koszalinie do ponownego rozpoznania.

W uzasadnieniu rewizji skarżący wskazał przedwczesność wydanego wyroku wobec niedostatecznego wyjaśnienia sprawy.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Rewizja nadzwyczajna jest uzasadniona, w sprawie zachodzi bowiem rażące naruszenie wymienionych wyżej przepisów prawa, zaś wydany wyrok musi być oceniony jako przedwczesny.

Stosownie do przepisu art. 3 § 2 w zw. z art. 316 § 1 k.p.c. sąd powinien dążyć do wszechstronnego zbadania wszystkich istotnych okoliczności sprawy, zaś zamknięcie rozprawy następuje po uznaniu, że sprawa jest dostatecznie wyjaśniona do stanowczego rozstrzygnięcia stosunku spornego. Wyjaśniając sporne okoliczności sprawy sąd - również z urzędu - może podejmować czynności procesowe, w tym dopuszczać dowody, które następnie ocenia z zachowaniem zasady swobodnej oceny dowodów wynikającej z przepisu art. 233 § 1 k.p.c.

Rozpoznając odwołanie wnioskodawcy Sąd Wojewódzki podjął próbę wyjaśnienia stanu zdrowia odwołującego się, w tym zwłaszcza stwierdzenia, czy wystąpiło w nim istotne pogorszenie pozwalające na zaliczenie wnioskodawcy do drugiej grupy inwalidów z tytułu wypadku w drodze z pracy do domu, niemniej jednak nie można przyjąć aby takie wyjaśnienie faktycznie w sprawie nastąpiło. Początkowo powołano dla wydania opinii biegłych internistę i chirurga, przy czym dowód ten ostatecznie był przeprowadzony - w drodze tzw. pomocy prawnej - przed Sądem Rejonowym w L. Biegły chirurg Zbigniew L. wydając opinię jedynie na podstawie przedłożonej mu dokumentacji, zakwalifikował wnioskodawcę do drugiej grupy inwalidów w związku z wypadkiem ustalając znaczne ograniczenie ruchomości stawu biodrowego lewego i upośledzenie funkcji lewej kończyny dolnej powodujące konieczność używania kul oraz niezdolność do wykonywania pracy zawodowej. Zdaniem biegłego przebieg choroby oraz jej następstwa mogą pozostawać w związku z wypadkiem w drodze z pracy do domu jakiemu wnioskodawca uległ w dniu 3 stycznia 1992 r. Sąd Rejonowy w Lęborku nie przeprowadził dowodu z opinii biegłego internisty, wobec braku biegłego tej specjalności w okręgu.

Następnie Sąd orzekający wydał postanowienie o powołaniu kolejnych biegłych internisty, chirurga, ortopedy, oraz neurologa przy czym opinię taką opracowali biegli chirurg, internista i neurolog, i zaliczyli wnioskodawcę do trzeciej grupy inwalidów przy stwierdzeniu iż "nawet istotna niesprawność kończyny dolnej powoduje inwalidztwo w zakresie trzeciej grupy".

W oparciu o dokumentację lekarską w tym zdjęcia Rtg. rozpoznano destrukcję całego stawu biodrowego..., zmiany zwyrodnieniowe stawu biodrowego lewego ze znacznym ograniczeniem wydolności statyczno-dynamicznej kończyny.

Opinia ta wobec braku szczegółowego uzasadnienia, a nadto jako nie odnosząca się do poprzedniej opinii wydanej w niniejszej sprawie, nie może być uznana za miarodajną, a w każdym razie oparcie się na niej bez bliższego wyjaśnienia, narusza przepisy art. 285 i 286 w związku z art. 233 § 1 k.p.c.

W sytuacji bowiem, gdy opinia biegłych nie jest zupełna, w tym nie odnosi się do już wydanych opinii lekarskich winna być uzupełniona bądź to w formie pisemnej bądź też w trakcie ustnego wyjaśnienia opinii na żądanie sądu.

W wyroku z dnia 7 grudnia 1994 r. II URN 43/94 (OSNAPiUS 1995 nr 8 poz. 102) Sąd Najwyższy wskazał, że "brak w opinii biegłych fachowego uzasadnienia wniosków końcowych, uniemożliwia prawidłową ocenę jej mocy dowodowej powodując, że wydanie orzeczenia w oparciu o taką opinię, następuje z naruszeniem granic swobodnej oceny dowodów z art. 233 § 1 k.p.c."

Zauważyć nadto należy, że w składzie zespołu biegłych, opracowującego opinię, na której ostatecznie oparł się Sąd wydając zaskarżony rewizją nadzwyczajną wyrok, nie znalazł się specjalista ortopeda, mimo iż jego opinia była w postanowieniu dowodowym Sądu przewidziana, a wobec rodzaju schorzenia wręcz nieodzowna.

W piśmie procesowym z dnia 26 września 1994 r. - data wpływu do Sądu Wojewódzkiego w Koszalinie - wnioskodawca zakwestionował opinie, w tym brak w zespole biegłych lekarza ortopedy, co Sąd pominął uznając sprawę za dostatecznie wyjaśnioną.

Wszystkie te okoliczności dają podstawę do stwierdzenia, że w sprawie nie dojrzałej jeszcze do rozstrzygnięcia wydany został wyrok, który musi być oceniony jako przedwczesny.

Z tych względów i na podstawie art. 422 § 2 k.p.c. należało uchylić zaskarżony wyrok i sprawę przekazać Sądowi Wojewódzkiemu Sądowi Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Koszalinie do ponownego rozpoznania.

Przy ponownym rozpoznaniu sprawy rzeczą Sądu I instancji będzie uzupełnienie postępowania dowodowego poprzez dopuszczenie dowodu z opinii biegłego specjalisty ortopedy, a następnie jej ocena i ustalenie, czy obecny stan zdrowia wnioskodawcy daje podstawę do zaliczenia go do II grupy inwalidów w związku z wypadkiem w drodze z pracy do domu.

Fakt, iż upłynął już termin, o którym mowa w przepisie art. 421 § 2 k.p.c. nie stoi na przeszkodzie w rozpoznaniu rewizji nadzwyczajnej, skoro - poza rażącym naruszeniem prawa - zaskarżony wyrok narusza interes Rzeczypospolitej Polskiej pozabawiając wnioskodawcę prawa do rzetelnie prowadzonego procesu dla wykrycia prawdy obiektywnej, co mogło doprowadzić w konsekwencji do odmowy przyznania należnego świadczenia rentowego będącego podstawowym źródłem egzystencji. Wyrok tak wydany podważa konstytucyjną zasadę państwa prawnego i zaufanie do organów wymiaru sprawiedliwości.

=====